

مطالعه‌ی بازتاب نقوش هنر نقاشی گل و مرغ در هنر قلم‌زنی معاصر

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۱/۲۶

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۱/۲۰

کد مقاله: ۵۶۲۸۴

سحر ذکاوت^{۱*}، خشایار قاضی‌زاده^۲

چکیده

نقاشی گل و مرغ یکی از هنرهای اصیل ایرانی محسوب می‌شود که ریشه در نگرش‌های عرفانی دارد و از این‌رو طراحی‌ها و ترکیب‌بندی‌ها در این نوع نقاشی‌ها پیرو اصول خاصی است. باید خاطر نشان کرد به طور کلی همه‌ی هنرهای یک تمدن از بنیان فرهنگی یکسان و مشترکی نشأت می‌گیرند و بازتاب انواع هنرهای یک جامعه را در دیگر هنرهای آن جامعه می‌توان مشاهده کرد. علاوه بر نقاشی، فلزکاری و در محوریت آن قلم‌زنی از حوزه‌های هنری دیگری است که فعالیت بدان بستری برای ظهور و نمود باورهای عمیق و بینش‌های عرفانی را فراهم می‌کند. جایگاه نقاشی گل و مرغ و نیز شیوه‌ی فلزکاری قلم‌زنی در هنر ایرانی و اهمیت بروز و نمود نقوش تزئینی مشترک در هر دو حوزه این ضرورت را ایجاد کرده است تا بازتاب نقوش هنر نقاشی گل و مرغ در هنر قلم‌زنی معاصر به عنوان هدف اصلی پژوهش حاضر مورد مطالعه قرار بگیرد. بنابراین پژوهش پیش‌رو در جهت پاسخ‌گویی به سوالات زیر انجام گرفته است: ۱- نقوش تزئینی در نقاشی گل و مرغ و هنر قلم‌زنی ایران دارای چه وجوه اشتراک و افتراقی می‌باشند؟ ۲- هنر قلم‌زنی ایران چگونه از نقاشی گل و مرغ تأثیر پذیرفته است؟ شایان ذکر است در این پژوهش اطلاعات کتابخانه‌ای و داده‌های اسنادی با رویکرد توصیفی-تحلیلی-تطبیقی مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه‌ی آماری پژوهش نیز شامل تطبیق ۱۵ نمونه از آثار نقاشی گل و مرغ با ۱۵ نمونه از آثار قلم‌زنی معاصر با نقوش مشابه می‌باشد و گردآوری نمونه‌ها با توجه به میزان دسترسی، تصادفی بودن و نیز قابل اعتماد و مورد اتکا بودن تحلیلات و ارزیابی‌ها ادامه داشته است. همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد که نقاشی گل و مرغ ایرانی شامل نقوش گل‌های طبیعی می‌باشد و هنر قلم‌زنی بیشتر تحت تأثیر طراحی سنتی ایرانی و نقوش ختایی قرار گرفته است و نقش پرندگان در ترکیب‌های ختایی بیشتر مورد توجه هنرمندان قلم‌زن می‌باشد.

واژگان کلیدی: نقوش، گل و مرغ، نگارگری، قلم‌زنی معاصر.

۱- دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد، رشته‌ی هنر اسلامی، گرایش کتابت و نگارگری، دانشگاه شاهد تهران (مسئول مکاتبات)
Sahar.zekavat@shahed.ac.ir

۲- استادیار، دکترای تخصصی پژوهش هنر، گروه هنر، عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد تهران.